

Akuta problem med fler än ett av tio svenska tak

- så upptäcker och åtgärdar du skador på ditt hustak

Inledning

Om du är husägare så tror jag att du intuitivt inser hur viktigt det är att ha ett fungerande tak. Ingen vill att vatten ska läcka in i sitt hem. Ännu värre blir det om fukten når husets bärande delar. Samtidigt är det lätt att förstå att taket är en av husets delar som utsätts för hårdast slitage från regn, snö, kyla och blåst. Och med tiden slits alla typer av tak ut helt och hållet.

Tak behöver alltså underhållas. Det positiva är att ett välskött tak kan hålla betydligt längre än den beräknade livslängden. Risken för fuktskador minskar avsevärt om du åtgärdar mindre skador omgående. Men även om allt detta är enkelt att förstå, så vet vi på Anticimex, från de tusentals takbesiktningar vi gör årligen, att många inte tar hand om sitt tak som man bör.

En förklaring till det bristande takunderhållet kan vara att det känns bökit att jobba med taket. Många har med rätta stor respekt för att ge sig upp på höga höjder på smala stegar. Till er vill vi säga – ta hjälp! Det kommer att löna sig i längden. Och till er som inte har problem med höjder – ta det försiktigt och var noga med säkerheten!

Med den här rapporten vill vi ge dig våra rekommendationer om hur du tar hand om taket. Det viktigaste rådet är att få in en rutin att inspektera ditt tak en gång per år. Tänk på att taket ska fungera som ett paraply – det ska hålla tätt och leda bort vatten från huset. Hittar du exempelvis otätheter i yttertakets eller hängrännor igentäppta med löv så är det problem du bör åtgärda.

Ytterligare en utmaning är att klimatförändringarna kan leda till att det blir vanligare med mycket regn på kort tid. Vid hållregn minskar marginalerna för ett tak som inte fungerar som det ska. Det kan alltså bli ännu viktigare med ett väl fungerande tak i framtiden. Så min rekommendation är att du tar dig tid och lär dig mer om just ditt hustak.

Trevlig läsning!

Johanna Lindström
Expert på husbesiktningar och byggnadsmiljö på Anticimex

Innehåll

Mer än var tionde tak i Sverige har skador eller allvarliga brister	4
Varför drabbas tak av skador?	5
Vanligaste bristerna på tak	6
Bilder på vanliga brister och skador på tak	7
Högre risk för skador med takpannor	8
Äldre hus mer drabbade av takskador	9
Skadador och brister på tak uppdelat per län	10
Vad kostar det att åtgärda skador på taket?	10
Så upptäcker och åtgärdar du skadorna	11
Tips för att förebygga och skydda taket	12

Mer än var tionde tak i Sverige har skador eller allvarliga brister

Skador och brister på hustak är ett vanligt problem, som kan leda till fukt- och rötskador i taket eller på andra delar av huset. Av alla tak Anticimex besiktigade under 2020 hade 13 procent skador eller större brister som behövde åtgärdas omgående. På ytterligare 42 procent av taken noterades en risk för att skador utvecklas inom de närmsta åren. Inför vintern bör husägare se över sitt tak för att slippa fuktskador och läckage av vatten in i huset.

Anticimex har analyserat resultatet från alla besiktningar av tak på småhus som gjorts inför en försäljning av huset under 2020. Totalt har 36 789 tak besiktigats i hela landet av Anticimex besiktningstekniker vid 24 928 överlåtelsebesiktningar. En fastighet kan ha flera hus, vilket gör att det är fler tak än antal överlåtelsebesiktningar.

Resultatet visar att det är vanligt med skador och brister på taken, vilket innebär en risk för kostsamma fukt- och rötskador i taket eller andra delar av huset. På 13 procent av taken fanns skador och brister som behöver åtgärdas omgående. Det rör sig exempelvis om rostiga plåttak, takpapp med sprickor och äldre tak som akut behöver bytas ut. På ytterligare 42 procent av taken noterades en risk för att skador utvecklas inom de närmsta åren. Det handlar bland annat om påväxt av mossa eller ett fåtal skadade takpannor. Sammantaget innebär det att 55 procent av taken behöver åtgärdas eller underhållas.

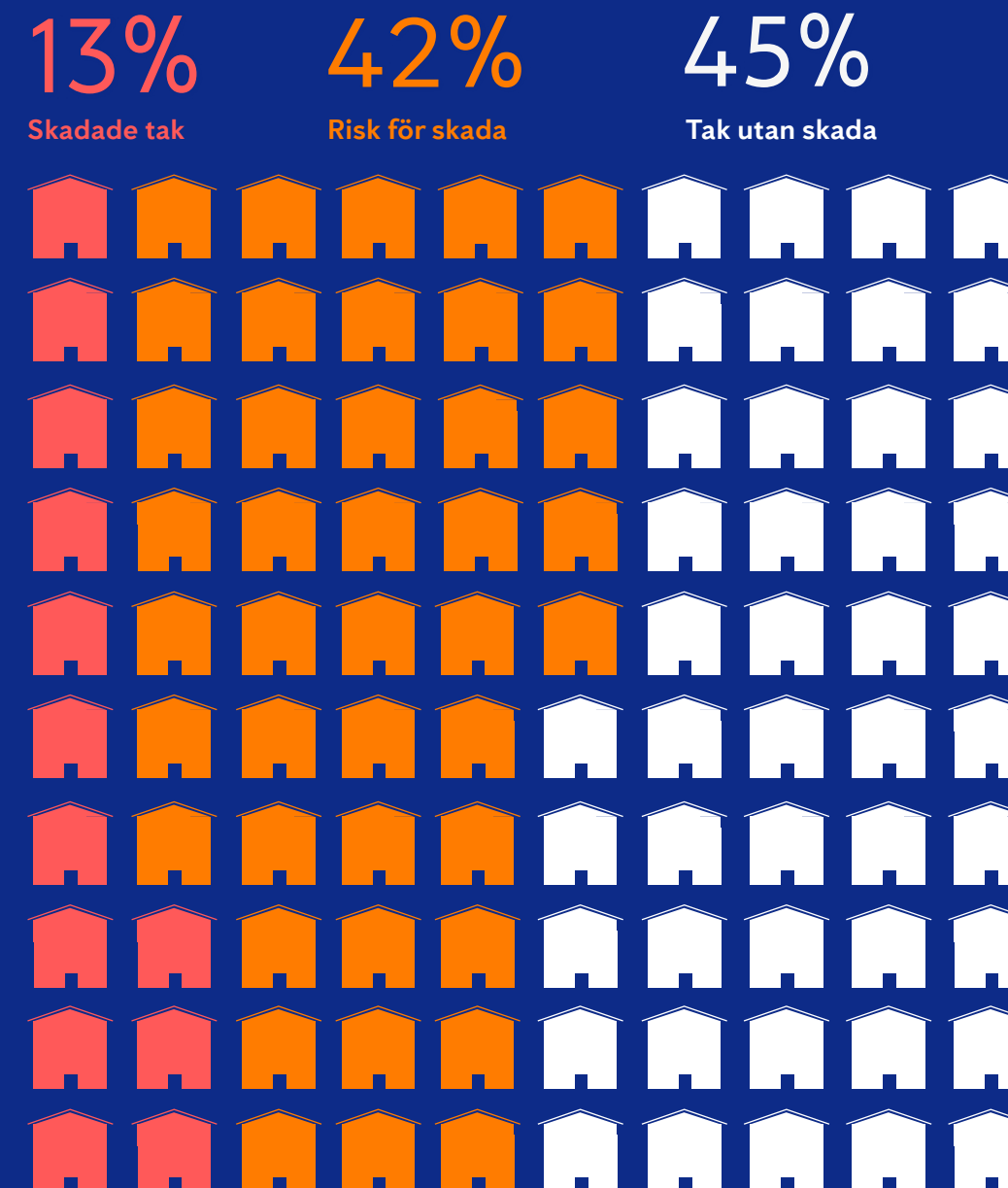
Fakta om statistiken

Besiktningstidpunkt	1 januari - 31 december 2020
Antal besiktningar	24 928
Besiktigade tak	36 789*

**Totalt fanns det 38 700 tak att besiktiga, men 1 911 av dessa tak kunde inte besiktigas i sin helhet. Det berodde bland annat på att taket var snötäckt eller av säkerhetsskäl.*

55% av taken behöver underhåll

Antal undersökta tak: 36 789

Varför drabbas tak av skador?

Taket är en viktig del av husets fuktskydd, men är också en av byggnadsdelarna på ett hus som utsätts för hårdast slitage. Vind, nederbörd och temperaturskillnader kan orsaka skador på både ytter- och underlagstak, och när otätheter uppstår kan fukt tränga igenom. I värsta fall leder det till fukt-, mögel- och rötskador på husets bärande konstruktion.

Även löv och mossor är ett problem på taken. Mossor drar till sig fukt, och kan orsaka frostsprängning på tegelpannor. Dessutom kan mossor och löv hindra vattenavrinningen och täppa till hängrännor, stuprör och eventuella dagvattenledningar. Även i rännor, det vill säga vinkelrännor, kan det fastna mossor, löv och annat skräp. Det är också vanligt med otäta genomföringar och plåtanslutningar runt exempelvis takkupor, skorsten och takfönster.

Ett bra underhåll av taket gör att bristerna upptäcks och kan åtgärdas innan de utvecklas till fuktskador. Dessvärre är det alltför vanligt med det motsatta – ett försummat underhåll som leder till skador.

Oberoende av taktyp behöver taktäckningen bytas helt när den slitits ut. Exempelvis är den beräknade tekniska medellivslängden för ett papptak cirka 15–20 år, för takpannor cirka 30 år och för bandtäckt plåt cirka 40 år. Det är dock generella riktmärken och med ett bra underhåll kan livslängden vara betydligt längre än så. Och även det omvända, med ett bristande underhåll håller taket kortare tid. En orsak till takskador är att många väntar alltför länge innan man byter taket, kanske till och med tills det läcker in vatten.

Andra orsaker till skador på taket är konstruktionsfel och att takrenoveringar inte görs korrekt. Att reparera och lägga om taket går att göra på egen hand men det krävs kunskap och bra säkerhetsanordningar. Dessutom behöver man vara flera personer som kan lägga ner en hel del arbetstimmar. Det är inte ovanligt att många tar genvägar vid renoveringar och takbyten, vilket ökar risken för skador.

Vanligaste bristerna på tak

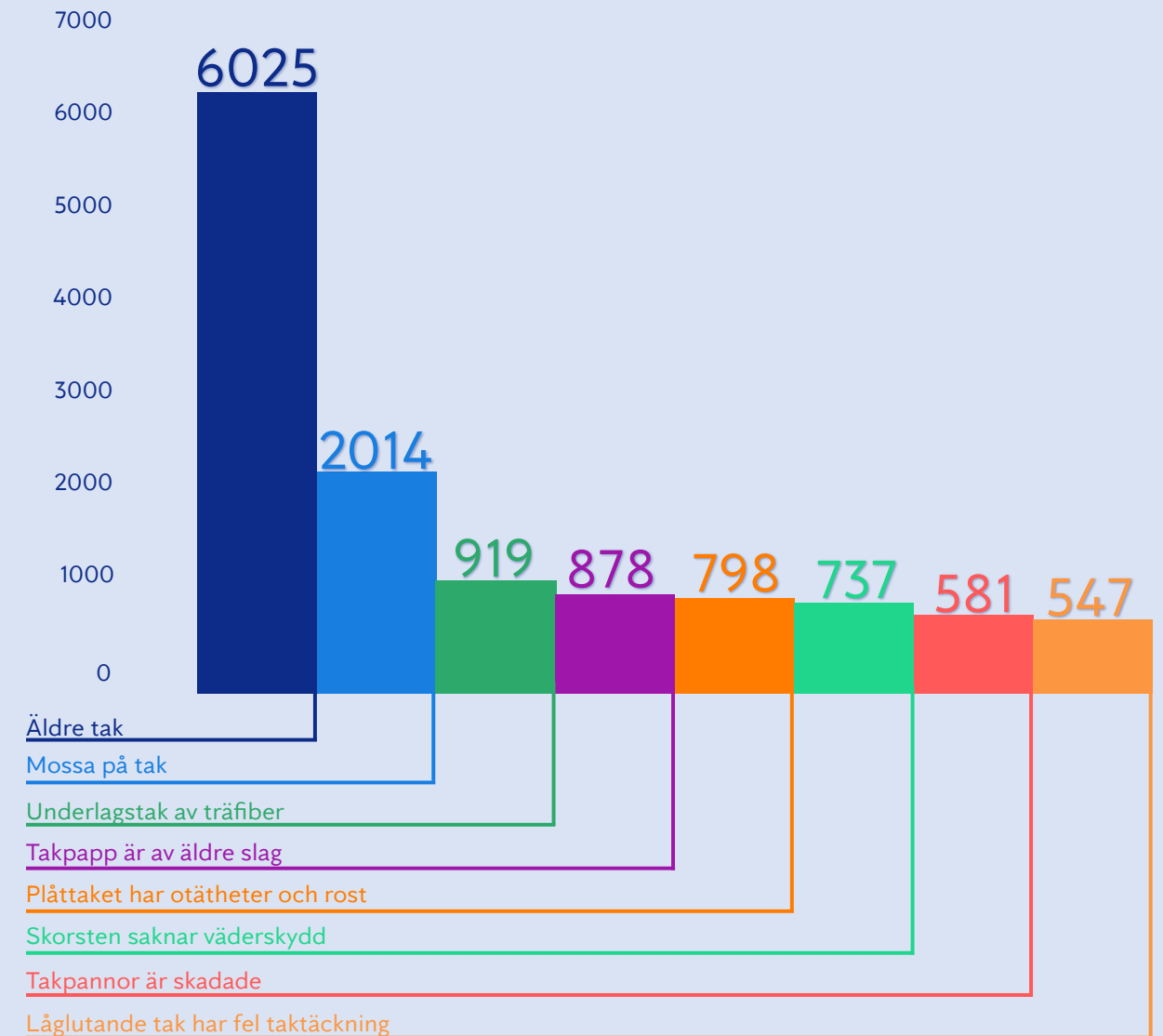
Av de brister och skador på tak som Anticimex besiktningstekniker har noterat är det vanligaste problemet att taket är äldre, eller till och med för gammalt. Det är viktigt att veta hur lång livslängden är på den taktäckning man har och byta i tid för att slippa läckage av vatten. Sen är det många husägare som drar sig för att lägga om taket, eftersom det är en kostsam renovering.

På andra plats över de vanligaste bristerna är mossa på taket. Det är inte en akut skada, men om mossan får vara kvar kan det leda till att takpannor spricker när det blir kallt. Mossan kan även lossna när det regnar och täppa till hängrännor, stuprör och eventuella dagvattenledningar.

Den tredje vanligaste risken för skador är att ha ett underlagstak utan underlagspapp, exempelvis träfiberskivor, plastfolie och takduk som saknar det extra skydd som underlagspappen utgör. Vid mycket regn och hård vind kan exempelvis tak med enbart träfiberskivor som undertak lättare skadas än tak med underlagspapp. Träfiberskivan kan ändra form och vattnet kan om det vill sig illa rinna in i huset istället för ned till hängrännan. Träfiberskivan i sig kan dessutom mögla.

De åtta vanligaste bristerna

Antal undersökta tak: 36 789

Bilder på vanliga skador och brister på tak

Ett platt papptak med vattenansamling som på sikt kan leda till att fukt tränger in i byggnaden och skada uppstår.

Tak med plåtdetaljer som inte tätar mot fasad och fönster.

Tak med takpannor som är mosstäckt. Mossan ansamlar vatten, som kan orsaka frostsprängning och skada takpannorna.

På bilden syns ett underlagstak av träfiber utan underlagspapp, vilket ger ett bristande fuktskydd. Om vatten läcker in kan träfiberskivan ändra form och inte leda bort fukten.

Trasig takpanna intill takstegen, vilket innebär en ökad risk för fuktskador.

Äldre papptak som behöver bytas ut.

Högre risk för skador med takpannor

Den vanligaste taktäckningen i Sverige är takpannor av tegel eller betong. 70 procent av taken Anticimex besiktigade under 2020 hade takpannor, medan 20 procent var plåttak och 7 procent papptak. Övriga typer av takmaterial, exempelvis eternit, sedum samt vass- och halmtak, fanns på 3 procent av de besiktigade taken.

Statistiken över besiktningarna visar att risken för skador är högre på tak med tegel- eller betongpannor jämfört med papptak och plåttak. 76 procent av taken med skador, brister och risk för skador var tak med takpannor, en siffra som kan jämföras med att av alla besiktigade tak hade 70 procent takpannor. En förklaring till att takpannor är mer skadade kan vara att det är många delar att ha koll på i underhållsarbetet, vilket ökar risken att husägarna missar vissa brister.

Risken för skador på plåttak är lägre. 15 procent av taken med skador, brister och risk för skador var plåttak, vilket kan jämföras med att 20 procent av alla tak var plåttak. Plåt är också det takmaterial som har längst beräknad livslängd. Det krävs dock att det är korrekt monterat för att hållbarheten ska vara god.

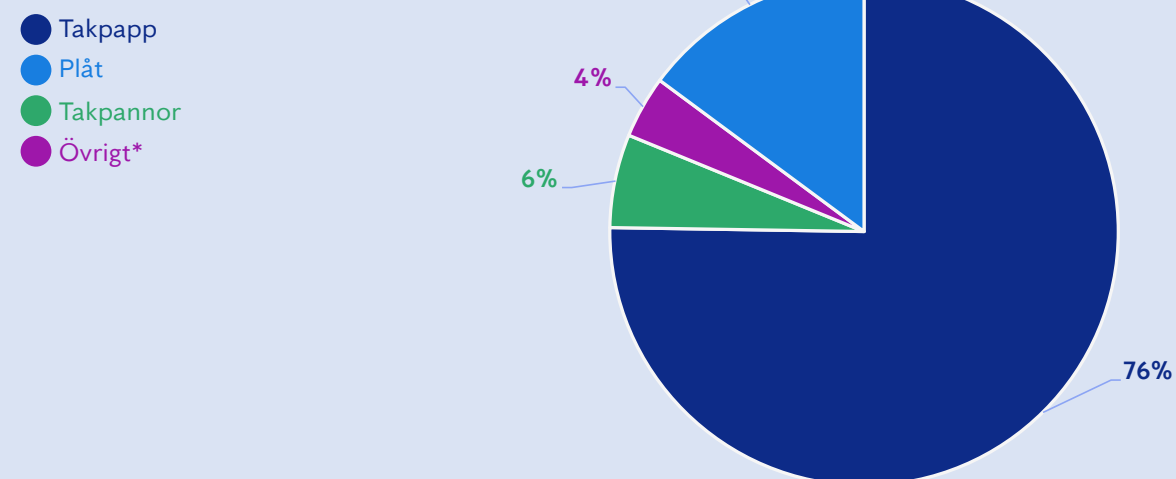
Risken för skador på papptak är högre än för plåttak men lägre än för takpannor. I och med att takpapp ofta används på platta och låglutande tak, som generellt är mer drabbade av läckage och fuktskador, kan det verka motsägelsefullt. Det är också det takmaterial med kortast livslängd. En förklaring till att Anticimex besiktningstekniker hittar färre skador på papptak än på tak med takpannor kan vara att skadorna på papptak ofta är mer akuta och åtgärdas direkt innan besiktningsmannen hunnit komma. Husägaren tvingas helt enkelt byta takpappen när vatten läcker in.

Anticimex statistik visar även att det är absolut vanligast med lutande tak (92%) i Sverige, medan platta och låglutande tak är mer ovanligt (7%).

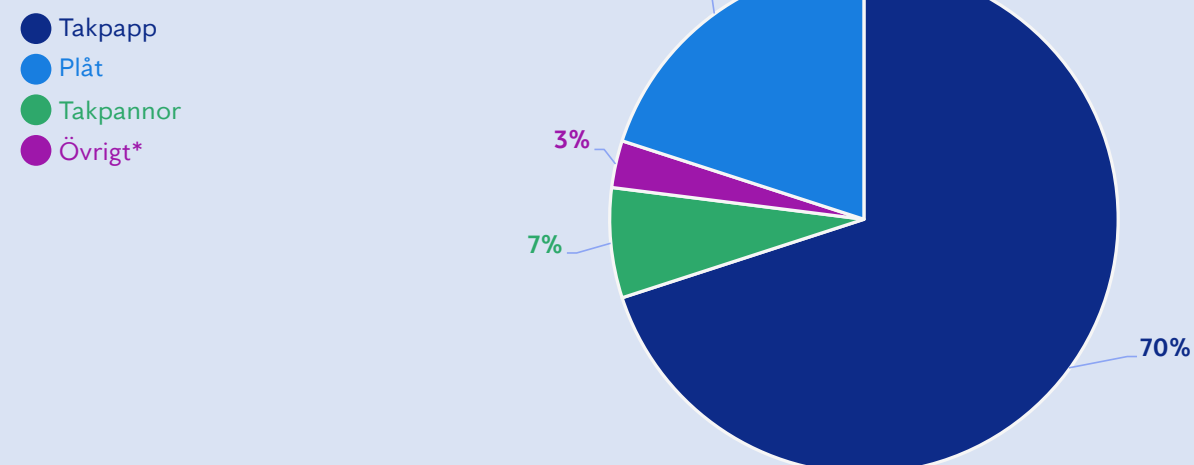
Taktäckning - material

Antal undersökta tak: 36 789

Av 19 736 skadade tak eller tak med risk för skada

Av alla 36 789 tak

*eternit, sedum, vass, halm etc.

Äldre hus mer drabbade av takskador

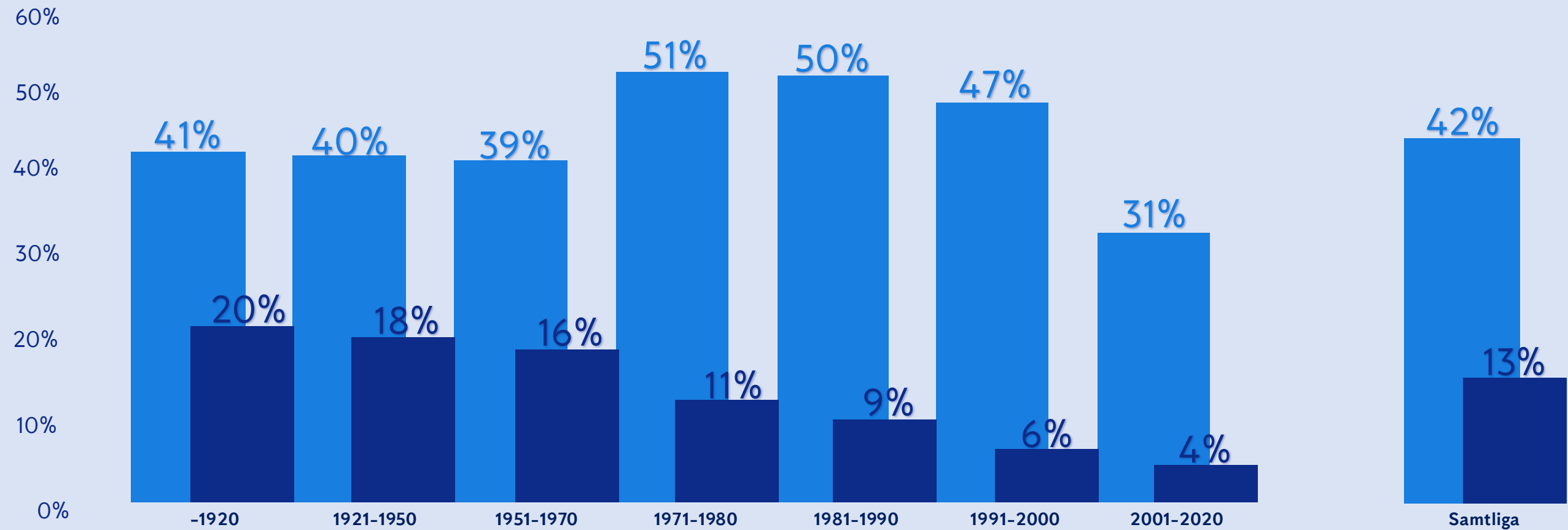
Skador och brister på taken blir allt vanligare ju äldre huset är. Bland hus byggda på 2000-talet hade 4 procent skador eller större brister som behövde åtgärdas omgående. Det kan jämföras med de äldsta husen byggda fram till och med 1920, där motsvarande siffra var 20 procent.

Vad gäller tak med en risk för att skador utvecklas inom de närmsta åren så är hus byggda på 70-, 80- och 90-talet värst drabbade. Noterbart är att det är en lägre andel av de äldsta husen som har en risk för skada.

Andel skadade tak - byggår

Antal undersökta tak: 36 789

- Skadade tak
- Tak med risk för skador

Skador och brister på tak uppdelat på län

Det finns regionala skillnader när det handlar om skador och risk för skador på tak. De lokala väderförhållandena spelar stor roll för slitaget på taket. Stora temperaturskillnader, nederbörd och blåst innebär att risken för skador ökar. Om huset är placerat nära träd spelar också in.

Län	Skadade tak eller risk för skada		Tak utan skada		Totalt antal tak
	Antal	%	Antal	%	Antal
Blekinge	344	63%	200	37%	544
Dalarna	773	45%	962	55%	1735
Gotland	178	68%	85	32%	263
Gävleborg	931	57%	692	43%	1623
Halland	1319	47%	1475	53%	2794
Jämtland	243	65%	131	35%	374
Jönköping	999	58%	730	42%	1729
Kalmar	875	65%	476	35%	1351
Kronoberg	545	67%	263	33%	808
Norrbottn	937	42%	1304	58%	2241
Skåne	2953	62%	1774	38%	4727
Stockholm	2285	61%	1448	39%	3733
Södermanland	595	44%	749	53%	1344
Uppsala	628	57%	474	43%	1102
Värmland	609	39%	945	61%	1554
Västerbotten	532	44%	669	56%	1201
Västernorrland	213	59%	147	41%	360
Västmanland	608	53%	542	47%	1150
Västra Götaland	3652	63%	2177	37%	5829
Örebro	540	49%	559	51%	1099
Östergötland	613	51%	587	49%	1200
Hela landet	20 388	55%	16 401	45%	36 789

Vad kostar det att åtgärda skador på taket?

Att inspektera taket och åtgärda mindre skador och brister kan man göra själv, om man vet hur man går tillväga på ett säkert sätt. Det är alltid en god idé att rådgöra med en takläggare, både kring säkerheten och hur arbetet ska utföras.

Kostnaden för att åtgärda fuktskador som uppkommit som följd av skador i taket beror på hur omfattande skadorna är. Har det gått långt kan kostnaden bli upp till 300 000 kronor. I vissa fall kan kostnaden bli ännu högre. Ju tidigare man upptäcker skadorna, desto mindre renovering behövs.

Det är också viktigt att komma ihåg att kostnaden för att renovera fuktskador som uppkommit vid vattenläckage via taket oftast inte omfattas av traditionella hem- och villaförsäkringar. Det är därför en god idé att teckna en tilläggsförsäkring som täcker fuktskador. Kontrollera med ditt försäkringsbolag vad som gäller för just ditt tak.

Så upptäcker och åtgärdar du skadorna

Så upptäcker du skadorna:

- Inspektera ditt tak både utifrån och inifrån vinden. I vindsutrymmet ska du leta efter missfärgningar, fuktfläckar och rinnmärken på innertak eller väggar. Yttertaket inspekteras från marken med kikare eller från en godkänd stege. På yttertaket ska du leta efter olika saker beroende på taktäckning.
- På ett tak med tegel- eller betongpannor bör du säkerställa att alla pannor är hela och att de ligger rätt. Kontrollera därefter att pannorna inte har alltför mycket mossa på sig.
- För plåttak bör du se efter att alla plåtar ligger på plats och om det är spikat ska spikarna ha kvar sin gummibussning runt om som hindrar vatten från att tränga igenom spikhålet. Titta också efter rost, färgsläpp och håligheter överlag.
- Har du papptak kontrollerar du att det inte har sprickor eller blåsor och att skarvarna inte har släppt. Var extra uppmärksam om du har platt tak eftersom snön blir liggande.
- På alla typer av tak ska du även leta efter otäta genomföringar och kontrollera att hängrännor är hela och inte fulla med löv eller skräp.

Så åtgärdar du skadorna:

- Börja med att undersöka orsaken och omfattningen av skadan. Om vatten väl har börjat komma in i huset är det viktigt att agera snabbt.
- Ibland räcker det med att byta ut till exempel en skadad takpanna eller plåtdetaljer kring skorstenen. I värsta fall måste hela yttertaket läggas om. Kontakta alltid en fackman för rådgivning.

Tips för att förebygga och skydda taket

Inspektera ditt tak minst en gång per år

Yttertaket ska vara helt och det ska inte finnas revor i pappen, sprickor i takpannor eller hål i plåten. Lägg sneda takpannor rätt och byt pannorna så fort de blir trasiga. Men var försiktig och tänk på din säkerhet, arbeta från en godkänd stege, från marken eller via vindsluckor och takfönster.

Säkerställ att det är tätt vid ventilationsrör, takfönster och andra genomföringar

Kontrollera att plåtbeslagen inte sitter löst eller är rostiga. Kontakta en takläggare för att ta reda på hur du utför arbetet fackmässigt eller anlita en takläggare.

Kontrollera skorstenen

Om du eldar lite eller inte alls i huset kan det vara en bra idé med huv på skorstenen, då slipper du få in nederbörd genom skorstenen. Eldar du å andra sidan mycket kan en huv vara ett sämre alternativ eftersom röken inte ventileras i samma utsträckning. Rådgör med en skorstensfejare.

Om det är möjligt, lyft på takpannor och kontrollera underlagspappen

Under takpannorna finns ofta underlagspapp. Vid mycket regn och blåst eller vid snö, kan fukt ta sig förbi det yttersta lagret. Då ska underlagspappen skydda innertaket och föra vattnet ned till hängrännan.

Rensa taket från mossa, kvistar och övrigt skräp

Håll taket rent från mossa med hjälp av en borste. Undvik högtryckstvätt då den kan trycka in vatten i skarvar. Ta bort kvistar och annat skräp som kan påverka avrinningen.

Inspektera även taket inifrån vinden

På vinden ska undertaket och väggar se torra ut och inte visa några tecken på fuktskada eller mögelpåväxt.

Rensa hängrännor och rännदार från löv och skräp

Kontrollera även att rännan är hel samt lutar åt rätt håll mot stupröret. Håll vatten i hängrännan och titta så att det inte droppar från rännans undersida.

Se efter så att takets vindskivor och takfotsbrädor är i gott skick

De skyddar takets sidor från väder och vind.

Kontakta alltid en takläggare om du tror att taket läcker eller vid minsta osäkerhet

Anticimex hjälper husägare att ha koll på skador på tak och andra delar av huset med tjänsten Anticimex Trygghetsavtal

Anticimex Trygghetsavtal är en försäkringslösning som ger ett kompletterande skydd utöver din vanliga husförsäkring. En del av det extra försäkringskyddet gäller för vatten- och rötskador som uppkommit till följd av att vatten trängt in genom yttertaket och dess anslutningar. Vid ersättning av skada lämnas också ersättning för reparation av den del som orsakat skadan.

I Trygghetsavtalet ingår det bland annat att vi besiktigar ditt hus vart fjärde år för att du som husägare ska få kunskap om ditt hus och de eventuella underhållsbehov som finns. Dessutom får du tillgång till Anticimex app för husägare, där du kan ta del av tips och rekommendationer för att hålla koll på huset. Här hittar du även dokument kopplade till ditt hus, till exempel ditt besiktningsprotokoll.

[Läs mer om allt som ingår i Trygghetsavtalet](#)

Ladda ner appen direkt i [App Store](#) eller [Google Play](#)

För mer information, besök

www.anticimex.se

Anticimex är det moderna serviceföretaget inom skadedjurskontroll, matsäkerhet, fuktkontroll, husbesiktningar och brandskydd. Genom förebyggande åtgärder, ny teknik och hållbara lösningar skapar vi hälsosamma miljöer för både företag och privatpersoner runt om i världen.

